

Bruxelles, 9 iunie 2023
(OR. en)

10457/23

LIMITE

ENV 665
CLIMA 289
POLGEN 55
AG 50

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Impactul pieței carbonului din Uniunea Europeană asupra diferitor politici ale UE – Informare din partea Poloniei

În vederea reuniunii Consiliului (Afaceri Generale) din 27 iunie 2023, în anexă se pune la dispoziția delegațiilor o notă din partea delegației poloneze.

Notă explicativă a delegației poloneze referitoare la schimbul de opinii privind impactul pieței carbonului din UE asupra diferitor politici ale UE, inclusiv asupra energiei, competitivității economiei UE și nivelului de trai social în UE**Necesitatea unei dezbateri orizontale privind impactul pieței carbonului din UE asupra diferitor politici ale UE**

UE intră în perioada de ambiție sporită în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, cu noi provocări pentru viitor. În ultimii ani, UE a elaborat o legislație în domeniul climei care afectează multe politici diferite ale UE. Prin urmare, aceasta are un impact nu numai asupra mediului, ci și asupra energiei, industriei, costurilor tranziției, ocupării forței de muncă și altor aspecte sociale. În același timp, ne confruntăm deja cu un impact semnificativ al prețurilor carbonului asupra prețurilor energiei. Consecințele sunt duble. Pe de o parte, costurile producției industriale în UE cresc, afectând astfel competitivitatea globală a întreprinderilor și economiilor europene. Pe de altă parte, mulți cetățeni europeni se confruntă cu riscul tot mai mare de sărăcie energetică. Prin urmare, trebuie să discutăm impactul pe care EU ETS îl are asupra prețurilor energiei și principalele provocări socioeconomice care decurg din acesta, în special competitivitatea economiei UE și problema sărăciei energetice care îi amenință pe mulți dintre cetățenii noștri.

De ce avem nevoie de această dezbatere?

Este clar că prețurile semnificativ mai mari la energie și volatilitatea lor ar trebui atribuite unei combinații de factori. În timp ce unii dintre aceștia sunt pozitivi și erau previzibili (cum ar fi creșterea cererii legată de redresarea economică post-pandemie), alții sunt în afara controlului nostru și imprevizibili (condiții meteorologice extraordinare, prețurile record ale gazelor naturale, situația geopolitică). Astfel, ne vom concentra asupra acelor factori care pot fi controlați deoarece sunt legați de politicile și acțiunile UE, și anume EU ETS.

Această chestiune este deosebit de presantă, deoarece circumstanțele s-au schimbat semnificativ de la prezentarea pachetului „Pregătiți pentru 55”. Diverși factori au condus la prețuri record ale certificatelor UE, care exercită o presiune suplimentară asupra prețurilor la energie în sensul creșterii lor și a volatilității lor. Prin urmare, evaluările impactului care însoțesc Planul privind obiectivul climatic pentru 2030 și propunerea de revizuire a Directivei EU ETS nu mai au legătură cu realitatea și nu mai sunt adecvate scopului. Nivelul actual al prețurilor certificatelor de emisii a depășit cu mult toate scenariile pentru 2025 și 2030 care au fost prezentate în documentele respective. În plus, în prezent, cetățenii și industriile noastre se confruntă cu provocări din ce în ce mai mari impuse de prețurile ridicate ale energiei și ale certificatelor de emisii. Circumstanțele s-au schimbat și a sosit momentul ca acestea să fie luate în considerare în UE nu doar în cadrul multiplelor dezbateri sectoriale, ci într-un mod cu adevărat orizontal. Chiar dacă impactul prețurilor certificatelor de emisii asupra prețurilor la energie ar putea fi diferit de la un stat membru la altul, acesta nu poate fi neglijat. Există state membre caracterizate de o intensitate ridicată a emisiilor generate de producția de energie electrică și termică, ceea ce conduce la o pondere semnificativ mai mare a costurilor de achiziționare a certificatelor de emisii în prețul energiei (în cazul Poloniei, ponderea medie în prețurile angro ale energiei electrice în 2022 a fost de 50 %, în timp ce pentru UE a fost de 20 %).

Ponderea UE în PIB-ul mondial a scăzut de la 25 % în 1990 la 17 % în 2020. Aceasta înseamnă că creșterea economică la nivel mondial din ultimele trei decenii a avut loc în principal în afara UE – în Asia și, în special, în China. În timp ce o parte a acestui declin poate fi atribuită unor puncte de plecare diferite, trebuie remarcat faptul că creșterea economică a UE – și în special creșterea în zona euro – a fost mai lentă și în comparație cu SUA. Ponderea relativă a UE în comerțul mondial a scăzut, de asemenea. O comparație a întreprinderilor – coloana vertebrală a competitivității – din Europa cu întreprinderile omoloage din SUA arată un decalaj substanțial. Între 2014 și 2019, întreprinderile europene au crescut în medie cu 40 % mai lent decât întreprinderile similare din SUA.

În 2022, industriile mari consumatoare de energie, inclusiv industria metalelor de bază, a produselor chimice, a mineralelor nemetalice și a hârtiei, au înregistrat o reducere a producției industriale față de 2021, în timp ce alte sectoare ale industriei prelucrătoare au înregistrat o creștere a producției. De exemplu, de la un an la altul, fabricarea de produse chimice a scăzut cu peste 6 %, iar producția de metale de bază a scăzut cu 4 % în 2022. Urmează exemplele de întreprinderi care își mută activitatea economică în afara UE. De pildă, cea mai mare companie chimică din lume a anunțat că își va transfera producția în afara Europei din cauza costurilor ridicate ale energiei. Acest lucru va duce la pierderea a aproximativ 2 600 de locuri de muncă.

Prețurile la energie au arătat recent semne de stabilizare, dar acest lucru s-a întâmplat parțial datorită politicilor și intervențiilor guvernelor statelor membre. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că toate măsurile aplicate au împovărat conturile guvernamentale, reducând astfel capacitatea de a oferi sprijin financiar altor domenii (cum ar fi tranziția energetică). În plus, având în vedere că, în 2022, creșterea facturilor la energie a putut fi limitată, datorită intervențiilor guvernelor și contractelor cu preț fix, trebuie să ne pregătim pentru o nouă creștere înainte de iarna anului 2023, în condițiile în care Europa se confruntă cu o concurență tot mai mare pentru aprovizionarea cu energie din China.

Deși prețurile excesive la energie cresc costul vieții pentru toți europenii, povara nu este distribuită în mod egal în rândul populației. Consecințele negative sunt resimțite în special de gospodăriile cu venituri mici din locuințele slab izolate care nu dispun de pompe de căldură în pivnițele lor sau de panouri solare pe acoperișuri. Conform cifrelor Eurostat, aproximativ 35 de milioane de cetățeni ai UE (aproximativ 8 % din populația UE) nu au reușit să își încălzească locuințele în mod adecvat în 2020. Este posibil ca creșterea bruscă a prețurilor la energie care a început în 2021 și s-a înrăutățit odată cu invadarea Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, precum și impactul crizei provocate de pandemia de COVID-19 să fi agravat o situație deja dificilă pentru mulți cetățeni ai UE. În plus, datele furnizate de Observatorul sărăciei energetice al UE indică faptul că numărul estimat al cetățenilor din Uniunea Europeană care se confruntă cu sărăcie energetică ar putea fi de până la 125 de milioane de persoane, prețurile ridicate la energie fiind unul dintre cei trei factori-cheie care cauzează acest fenomen. Includerea sectoarelor construcțiilor și transportului rutier în EU ETS poate înrăutăți și mai mult situația.

De ce forumul potrivit pentru această dezbatere este Consiliul Afaceri Generale?

Consiliul Afaceri Generale are un rol unic în coordonarea politicilor UE și a dosarelor orizontale. În conformitate cu articolul 16 alineatul (6) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliul Afaceri Generale asigură coerența lucrărilor diferitelor formațiuni ale Consiliului. Articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Consiliului prevede că „[p]rintre responsabilitățile sale se numără coordonarea generală a politicilor, a chestiunilor instituționale și administrative, a dosarelor orizontale care afectează mai multe politici ale Uniunii, cum ar fi cadrul financiar multianual și extinderea, precum și a oricărui dosar care i-a fost încredințat de Consiliul European, ținând seama de regulile de funcționare ale Uniunii economice și monetare”. Formațiunea Consiliului responsabilă pentru EU ETS este Consiliul Mediu. Cu toate acestea, impactul acestui sistem este multidimensional și este strâns legat de chestiuni care intră în sfera de competență a altor formațiuni ale Consiliului. În primul rând, avem Consiliul Transporturi, Telecomunicații și Energie care se ocupă de prețurile ridicate la energie și de volatilitatea acestora. În al doilea rând, Consiliul Competitivitate, care este responsabil de competitivitatea industriei europene. În al treilea rând, Consiliul Afaceri Economice și Financiare, care se ocupă de costurile tranziției climatice. În cele din urmă, Consiliul Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori, care este responsabil de sărăcia energetică.

Sistemul EU ETS este unul dintre principalele instrumente ale politicii UE în domeniul climei. Cu toate acestea, impactul său direct asupra prețurilor la energie generează numeroase riscuri pentru producția industrială din UE și un risc tot mai mare de sărăcie energetică (care va crește prin includerea clădirilor și a transportului rutier în noul ETS). Dat fiind caracterul transversal al chestiunii, aceasta ar trebui discutată de urgență într-un mod care să permită un răspuns coordonat la provocările identificate. Prin urmare, propunem să i se încredințeze Consiliului Afaceri Generale sarcina de a purta un dialog cuprinzător pe această temă. Trebuie să coordonăm în mod corespunzător politicile UE afectate de acest sistem și să oferim mai multă certitudine cetățenilor noștri și sectoarelor noastre industriale.